»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
на годину — К 28·— или 35·— дин.
на по године К 14·— или 17½ »
на четврт год. К 7·— или 8¾ »

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 231. У Новом Саду, у недељу 15. (28.) октобра 1906. Година XXII.

Тражи сегединску пороту!

Оне судске расправе, које су онамад вођене код кр. судбенога стола у Новом Саду у ствари *Момчила Тапавице*, па дра *Полита* против Јаше *Томића* ради *клевете* — имају свога значаја далеко преко границе локалних прилика. Они дају жалосну слику наших друштвених и политичних одношаја.

Наше друштво је болесно. Шире слојеве нашега народа захватила је демагошка струја радикалства. С друге стране пак извесна радикалска клика у Новом Саду извршава притисак, прави *терор* према оној српској интелигенцији, која не зна бити самостална, а особито према оној поквареној српској интелигенцији, која носи на себи тип „штреберства“. Безазлени српски народ поверава се тој поквареној српској интелигенцији, која са демагошким средствима упливише на расположај народа. Тај безазлени српски народ држи за своју родољубиву српску дужност да иде за таковом интелигенцијом, која му лажно обећава куле и градове. Отуд се разјашњавају извесни успеси радикалне странке. Такове појаве нису никаква новина у повесници. И у старом Риму и у великој француској револуцији од г. 1789. демагогија је своје триумфе славила. У старом Риму дошао је на површину *Катилина*, најпокваренији човек онога века, а у француској револуцији од г. 1789. дошли су на површину најпокваренији људи, робијаши и варалице, Анрио, Сантер, те многи други. Ти најпокваренији људи знали су овладати масом народа. Наравно да је морала надоћи реакција, те се париска jeunesse dorée штаповима бранила против такових политичких аликоваца.

У нас су насртаји покварених радикала готово до истих појава дошли, као некад у француској револуцији. Данас у нас Срба, који није радикал, није заштићен против мучких новинарских нападаја, против разних денунцијација и клевета, па онда није чудо, што многоме прекипи, као н. пр. Момчилу Тапавици.

Расправа, која је вођена код овдашњега кр. судбенога стола на пријаву Момчила Тапавице против Јаше Томића ради клевете, имала је свога успеха. Јаша Томић, главни уредник „Заставе“, осуђен је ради клевете. Пресуда је била врло блага и за то је Тапавица против одмерења казне апелирао.

Сутра дан дошла је на расправу ствар дра Полита против Јаше Томића, такођер ради клевете. *Глуп-вије* клевете свет још није видео. То је позната ствар *манастира Ходоша*: да је један „румунски Геца“ потплатио дра Полита са 20.000 форината, да *изгуби парницу у корист Румуна*. По здравој логици свију људи на свету: да когод изгуби парницу, мора је ваљда водити. А ко је водио парницу ради манастира Ходоша? Ваљда др. Полит? Боже сачувај! Парница је покренута г. 1904., кад др. Полит давно више није био фискал српских народних фондова, а водио ју је главом др. Мита *Мушицки*. Дакле „румунски Геца“ ће потплатити дра Полита са 20.000 фор., да изгуби парницу, коју води др. Мушицки!! Хе! Али ко је тај „румунски Геца“ са 20.000 фор., што је потплатио дра Полита? Сигурно да је тамо негде на месецу. Радикали нису га могли пронаћи.

У своје доба позвао је др. Полит „Заставу“ и радикале, да штампају његово правно мишљење од г. 1900. о манастиру Ходошу, да се види, какав је српски „издајица“ др. Полит, али они то никад учинили нису. То правно мишљење — о чему се свако може уверити — кулминира у том, да треба повести парницу ради ревиндикације манастира Ходоша, али да претходно ваља набавити нужне доказе. Баш по том правном мишљењу, радикали су купили две године доказе у Будимпешти и у Бечу и потрошили многе фондовске хиљаде. Парница је напослетку стављена у течај. Грунтовна је изгубљена у Араду, а мериторна код кр. судбенога стола у Темишвару због ненадлежности. Од тог доба прошло је више од године дана и ми не знамо, је ли на ново покренута парница код надлежнога делегиранога суда у Будимпешти. До сада је то остала радикалска тајна!

Но у оном правничком мишљењу дра Полита од г. 1900., исти моли, да саборски одбор повери вођење парнице једном од српских адвоката, који су већ водили са успехом парнице меповитих српско-румунских општина. Види се и по томе, како је др. Полит рачунао на оних 20.000 фор. од „румунскога Геце“!

Али у парници дра Полита против Јаше Томића оптужени у своме утоку на кр. таблу због стављања под оптужбу више и не спомиње „румунскога Гецу“ са 20.000 фор. мита, већ представља дра Полита као адвоката, који је од странака два пута примио судске трошкове — као да ово стоји у каквој вези са клеветом, због које је тужен. Али оптужени са његовим адвокатом кад су видели успех Тапавице, пронашли су да у парници са Политом ваља учинити приговор ненадлежности. *Јаша Томић, главни уредник „Заставе“, тражио је, да се парница уступи поротном суду у Сегедину.* Ово је значајно. Иначе и Срби и други народносни новинари не желе да им суде поротници у Сегедину. *Али Јаша Томић, он то жели.*

Ствар је у том, што су радикали пронашли, да др. Полит није приватна већ као бивши фискал нека *званична* особа, а у таквим парницама суди порота. Е па лепо! Кад је требало дру Политу дати пенсију, он је био само *привремени*, дакле *приватна* особа као сваки други адвокат, али кад се треба бранити против клевете, он наједаред постаје званична особа!

Ми држимо са јуристанскога гледишта, да је кр. судбени сто у Новом Саду, и ако се саветовао подруг сата, у пометњи што је одстранио компетенцију. Не само зато, што је ова ствар још у стадиуму оптужбе била код кр. табле, па и ако је био учињен приговор ненадлежности, кр. табла је ипак потврдила првостепену одлуку у погледу оптужбе — већ држимо јуристинску пометњу због надлежности и зато га неосновану, што није питање о том, да ли је др. Полит *некад* био фискал срп. нар. фондова, већ пошто је *суиструјати клевете парница ради манастира Ходоша, која је покренута тек. г. 1904.* а наводно подмећивање односи се на то, да се парница изгуби у корист Румуна, то је у то доба *др. Полит био потпуно приватна особа.* За то се надамо да ће кр. табла дати места утоку тужитељевом.

Но осим те јуристанске стране, Политова парница против Јаше Томића ради клевете има и своју политичну страну.

Кажу, да је адвокат Томићев био мишљења, да би Томић у погледу казне овде у Новом Саду боље прошао него у Сегедину, али Томић *није био мишљења свога правозаступника.* Нама је ствар врло појмљива. На угарском сабору негдашњи бранилац Томићев, посланик др. Шома Вашонтаји у свом говору представио је Јашу Томића као *доброга*, а Полита као *рђавога* патриоту. Радикалски посланик на угарском сабору др. Манојловић у свом говору представио је Јашу Томића као **апостола** *слоге између Срба и Мађара.*

Ми немамо права посумњати у савесност поротника у Сегедину. Али ово не искључује, да ти поротници, који нису стручњаци, могу да суде под утиском патриотизма.

Јаша Томић живо жели да његова оптужба ради клевете Полита дође пред сегединску пороту. Но може бити да ће се и преварити у погледу успеха, као што се преварио у погледу свога избора у Белој Цркви, па у погледу жељеног уништења избора Пепиногa.

Јаша Томић не треба да заборавља да мађарски државници имају толико памети, да разликују црнца од савезника. —

Наше српске страначке прилике овде заиста врло су жалосне. Држимо да такових покора нема нигде на свету као у нас.

Кад је Јаша Томић овомад изишао са читавом својим генералштабом пред суд у Новом Саду, вредно је било видети тај генералштаб — макар и уз плаћену улазницу! Српски свет видео би бар ту клику, која толику *смутњу* чини у читавом српском народу.

⊙

Догађаји у Русији.

Аграрни немири.

Кад је гувернер походио село Покровскоје близу Јекатеринослава, захтевали су сељаци од њега, да их диспензује од дужности, да државна акохолска стоваришта штите против анархиста. Кад им је гувернер одбио молбу, поразбијаше све прозоре на општинској кући па хтедоше да спрече гувернера, да не може отићи из села. Најзад су војници успоставили ред.

Вите генерални гувернер Пољске.

У Петрограду се говори у меродавним круговима, да ће руски цар *Никола* II. грофа *Витеа* наименовати генералним гувернером Пољске.

Нов руски зајам.

Руски министар трговине *Филозофов* приправио је земљиште, да се у московским трговачким круговима узме зајам од сто до стопедесет милијона рубаља. Влада се нада, да ће трговачки кругови, знајући, у какву је незгодну положају њихова отаџбина, помоћи влади. Говори се, да су московски трговци пристали на то, да уз погодне услове потпомогну владу. Међу тим министар трговине у опште није финансијално стање Русије означио као критично.

НОВИ САД, 14. октобра 1906.

— **Деме Мушицки — шајкашки посланик** држао је у угарском сабору говор — о оном, што није ни било на дневном реду. Наиме, требао је говорити о предлогу за потпору индустрије. а говорио је о самосталном ђумруку — то је омиљена тема мађарских политичара. Шајкашки посланик говорио је о самосталном ђумруку као да ће доскочити свима неприликама Угарске. Већ тако далеко не иду ни Мађари, јер не држе, да ће „тулипанство“ моћи створити благостање Угарске. Хоће-ли пак самостални ђумрук спасти Српство — то се, наравно, шајкашког посланика не тиче. Али је шајкашки посланик од речи до речи и ово казао:

«На пољу школства, почевши од основних школа па све до свеучилишта, треба што пре спровести и увести потребне, животне реформе.“

Е па лепо! Те се „реформе“ могу спровести *чад да нестане српских школа.* Та мађарски државници и хоће реформе школа, али хоће да се *све школе помађаре.* Шајкашки посланик ни мукајет да проговори и једне речи против грофа *Алберта Апоњија*, који је недавно у сабору рекао, да иако је познати циркулар Лукачев о школама незаконит, да му је садржина оправдана и да ће он донети законску новелу ради што строжијег учења мађарског језика у свима основним школама. Знамо, да је циркулар Лукачев много гори, него злогласни Берзевицијев предлог. Али шта се то тиче шајкашког посланика као *радикала!?* Данашња српска радикалска странка у свему *повлађује* данашњој струји Кошутоваца па како би смео и Мушицки против тога проговорити, кад то забрањује новосадска радикалска клика и њен „вожд“? Забога, Мушицки баш је започео свој говор тиме: да он припада српској радикалној странци, јер то треба да знају Мађари, па треба да знају и то, да је радикалство више него Српство.

Посвађали се у олтару!

— Афера између епископа Змејановића и проте Боже Поповића. —

Вршац, 11. октобра 1906

Дакле пукла је тиква! »Радикалски владика«, вршачки епископ Гаврило *Змејановић*, љуто је избрусио и *истерао из олтара* некадашњег вашег *попа*-Божу, а сада нашег *проту* Божу *Поповића*. Ова афера прелази уске границе једног локалног догађаја, јер у њој играју жалосну улогу два »духовна оца«, које су *прилике*, а не њихове *способности* довеле на видна места у нашој цркви. За то мора и шира јавност знати, какав жалостан пример дају народу та два радикалска »духовна оца«, који се *у олтару*, дакле у једној *светињи*, посвађаше и нагрдише један другог, као да су кочијаши.

Почећемо из даље, како би ствар била јаснија.

Још пре протина избора наговарали су радикали бираче, да већ и због тога треба гласати на *попа Божу*, што он долази из генералштаба радикалског, те ће он знати и умети држати у шкрипу плаховитог *Змејановића*, који чешће хоће радикалима песницу да покаже, и то је, разуме се, код радикала упалило. Али се на брзо разочараше, јер прота Божа данас игра, како Змејановић свира, што ћете увидети из овога.

У једној конзисторијалној седници је у одсуству владичином председавао *прота Божа*, који захте, да се пертрактира један акт, који није био на дневном реду. Бележник се изговараше, да он то не може учинити, јер га још није проучио пити је предлог саставио. Но проту је овај акт јако интересирао и захтевао је акт, те ће он реферисати, пошто му је ствар позната. На то му бележник, дворски синђел *Николић*, одврати:

— *То је од Вас, прото, којешта!*

Сад ђипе радикални чланови на бележника, кога и онако нису бегенисали, јер никако не ће да пређе у коло радикала, те га стану нападати и проту бранити. После седнице заподене поново свађу наш вајни председник општински, *др. Марко Ранчин*, штабни лекар у миру, те напослетку назва бележника једним простачким именом, што показује „васпитање“ тог пензионирца. На то му бележник покаже врата.

Сад се на једном разбесни тевабија радикалска, те се одма сазове конференција, у којој буде закључено, да се одма опреми тужба Административном Одбору и да се иште, да се бележник уклони, и све донде, док се то не учини, они не ће долазити у седнице.

У том стигне *Змејановић* с пута (јер, знате, он вечито путује) и сви беху сад радознали, какво ће становиште владика узети у овој ствари. Али се пренеразише, кад *владика стаде на страну бележникову* и *осуди поступак радикалски*. Одма позове проту и наложи му не само да се са бележником измири, већ и да посредује код радикала, да се ова ствар стиша и натраг повуче, што је овај одма морао и учинити, и тиме је ова ствар стишана. Но кад се ова ствар мало даље рашчула па и у официрској касини, те кад су колеге замерили дру Ранчину, да официрску част није довољно бранио, тада се он сети, те к'о бајаги позове бележника (калуђера!! — Ур. »Бр.«) форме ради на дуел, знајући, да се овај као калуђер не може дуелирати, и тек је после тога постао смешан.

Сама афера Змејановићева са протом Божом текла је овако:

Још и о Стеријиној прослави набурио се Змејановић на приређивачки одбор, што му је овај мало пажње указао. Он је у очи прославе дошао из манастира, да на дан прославе одслужи архијерејску службу. Служба је била заказана у 8 часова. Кад је требало допратити по обичају владику из двора до цркве, владика је мислио, да ће народ направити шпалир од двора до цркве, а кад тамо, а народ се тек из кафане »Париза«, где је било вече упознавања и банчења, разлазио и на спавање отишао. *Црква беше скоро празна*. Ово га још већма распали, и да том приликом није имао једног богослова да рукоположи, не би ни служио. С тога је после службе отишао у општинску дворану, где је саслушао говор Стојана Новаковића, и одма се у двор сподобио, те нигде више није учествовао, па ни на банкету, што му сви замерише, а радикали само кроз зубе гунђаху, јер знадоше и своје кривице.

После неколико дана беше краљев имендан. Обичај је постојао, да прота има позвати све корпорације и чинове. Но прота, пошто је велик збуниталь, пропустио је известити у првој линији владику, који се на то распали, шчепа камилавку и као фурија дође у цркву, где су већ сви позвани очекивали почетак благодарења. Владика *стуми у олтар*, где га свештенство у орнату очекиваше, *тресну камилавку о престо и одма срдито ослови проту Божу*, зашто га није известио? Прота се стаде извињавати, е није знао, да је дошао из манастира. *Владика дрекне на њега:*

— *Одступите, не могу с Вама служити, јер сам узбуђен!*

А прота сав побледи, свуче одежду, и *стајао је као осуђеник у једном куту*. Изишав са благодарења, оде кући и пошље по црквењаку писмо владици, баш кад је овај ручао, где је и неколико званица било. Владика баци писмо с речима:

— *Знам, шта хоће, али му нема извине!*

После ручка дође прота у двор и стаде као очајник молити и извињавати се, те се ту и званице умешају и савлађају владику, те му овај пружи руку с речима:

— Опроштено и заборављено!

Али кад то дознаде радикалија, распали се те у колико је осуђивала владику, у толико је замерала проти, што се тако кукавички показао, те су после у »*Родољубу*« излили свој гнев у овој белешци:

„*Спрема се да слави*. Његово Преосвећенство епископ г. *Гаврило* спрема се да прослави десетогодишњицу свога епископовања у Вршцу. *Несрећна природа његова* као да ће покварити ту смерану славу. Његово понашање о Стеријиној прослави и *и она брука*, коју је у четвртак о краљеву годовну *учинио у цркви*, очито говоре у корист нашој слутњи. *Срамота је то од једнога српскога црквенога великодостојника*, да затвори врата својих дворова, који су народним новцем обновљени и украшени, пред тако високим и чувеним гостима, какве смо их о Стеријиној прослави имали у Вршцу. А *још је већа срамота*, што је високопреосвећени г. епископ одвратио свога друга, високопреосвећеног г. епископа новосадског, да не долази у Вршац на прославу. За ону пак *брику у цркви* немамо речи да је оцртамо. Кад се *један епископ*, чувар божјег олтара, *пред самом часном тајнством разгоропади* као какав *бесан тигар* и ту, у „свјатаја свјатим“, *улички расправља мирске ствари* и *просипа своју жуч*, — то је онда *брука*, која *нас запрепашћује*. Таким поступањем г. епископ нарушава сам своје достојанство и свој углед. А у очи славе свога десетогодишњег епископовања таким својим понашањем шкоди и опет само — себи“.

Владика пак, разјарен па ову белешку, а знајући да је ова потекла из општинске канцеларије, напише допис председнику *Ранчину*, где га *укори*, што са одбором није био присутан благодарењу. Овај се опет распали, те стаде претити речима: Ко је и шта је он, да њему диктира, и хтеде му бомбастично одговорити, али се сад умеша *Клицин* и др. *Хаџи*, па га стишају те се овај окане одговора. Сутра-дан зађе владика по школама. Кад је то видео председник, он дозове управитеља Клицина и овога упита: Има ли он права да обилази школе? Жалостан председник једне црквене општине, да и то не зна, има ли право један дијецезан обилазити верозаконске школе! Владика је после тога некуд отпутовао, а камо, то не зна ни његова најближа околина.

И тако сада међу владиком и радикалијом овдашњом влада велика запетост. Но ми велимо: Измириће се браћа, јер су једни на друге упућени. Сви су они једнаки!

—Д—

Угарски сабор.

(Свршетак извештаја о XXXIII. седници од 20. јула).

Александар Вајда-Војевод: Славни сборе! Кад сам рад да докажем, како су абнормалне наше прилике, колика је противност међу капитализмом и сиђушним поседом: онда ће ми ваљда бити слободно, да прочитам неколико цитата. Али не ћу више читати из дела Г'езе Цирбуса, но молим Вас, да сви купите ту књигу (*Смеј*). Далеко је од мене намера, да проводим шалу, али опет и опет препоручујем ту књигу Вашој пажњи, јер ју је написао човек, који говори истину, који, ма да је католички свештеник, и католицима исто тако каже, што им ваља рећи, као што казује чивутима, социјалистама, као и капиталистама, Мађарима исто тако, као и Немађарима.

Кад прочитмо сад прорачун господина министра пољопривреде, видећемо, да државне шуме још и доносе колико толико прихода, али врло мало, тако, да човек не зна, за што се у прошлости трошило толико на шуме. Увиђам, да је свакој држави потребно шумарство, увиђам и то, да дан данас шуме не могу већ више доносити онолико, колико би у будуће требале да доносе, али не увиђам, што да ми доплаћујемо из године у годину на шуме тим, што шуме штитимо, и што да из истог узрока приморавамо наш народ, да се исељава.

Ти трошкови и ти губитци људи не стоје у сразмеру са оном асном, коју из шума могу пожњети потоњи нараштаји (*Један глас: Хоћете ли Карст?*). Не ћу ја Карст, него хоћу то, да шуму одржимо само на безусловном, апсолутном шумском земљишту, а остало, нарочито оно, што и није шума, него само шибље, од кога никад не ће постати шума, треба да раскрчимо, како би онде марва нашег народа могла наћи паше те се исхранити.

Али ако ово и схватимо (*Ларма. Председник звони*), како стојимо са питањем оних шума, које је држава узела у своје руке, да њима управља, а и осталих шума и стрњикā? Ту свота редовних и ванредних издатака, јер то двоје спада заједно, као тело с дороцом и кабаницом, као што је рекао мој посланички друг Павле Лазар, износи 1,784.680 круна. Према њој стоје 843'749 круна прихода, или сувишак издатка је један милијон круна. У прорачунима пређашњих година налазимо исте такве податке и по свој ће прилици то остати тако и у будуће. Е па за што су онда пређашње владе одржавале све те шуме...

Министар пољопривреде Игњат Дарањи: То није доходак од шуме, то је само руковање.

Александар Вајда-Војевод: Захваљујем за обавештај, али онда молим господина министра, да у будуће на мање шлендријански начин даде зготовити прорачун (*Велика ларма и крештање. Председник звони*), јер други нам извор не стоји на расположењу.

Узео сам другу рубрику, код истог тог натписа; и њу сам проучио, и код ње сам видео, да доплаћујемо, као у свакој жупанији, а то признаје и господин министар.

Министар пољопривреде Игњат Дарањи: На руковање!

Александар Вајда-Војевод: И ја сам то тврдио. У осталом, докле ћемо дотерати, славни саборе, кад руковање стаје више, но што је доходак?

Золтан Силаши: Не схваћате целу ствар!

Александар Вајда-Војевод: Не ћу да настављам своје примедбе на прорачун, јер не знам, каквом је bona fides састављен тај прорачун, где код једне поште има дохотка а код друге нема. Ја се равнам само по штампаним словима, те не видим оно, што је затајано.

Као што сам већ споменуо, господин министар пољопривреде имао је у прошлости многу добру идеју, још док је био министар у либералном кабинету, те се ја надам, да ће употребити нову епоху на то, да себи стече бесмртних заслуга пре свега у том правцу, што ће учинити, да процвета судба пољопривредника. Баш с тога и подносим предлог за одлуку, око којег се врзе цела дискусија, и молим, да га у своје време усвоји и господин министар и поштована господа моји посланички другови. Мој предлог за одлуку гласи овако (*чита*):

„Предлог за одлуку. Сабор упућује господина министра пољопривреде, да

1. неодложно спреми и поднесе законски предлог, у смислу којега ће се, узевши у обзир локалне прилике, од општинских и државних поседа парцеле од једног до педесет јутара становницима истих општина продавати по примерену цену;

2. нека господин министар пољопривреде учини могућим, да на државним поседима и у државним шумама народ суседних општина по примерену цену може добити паше под најам, али с искључењем сваког посредовања, тако, да се укине систем дуплог изнајмљивања те да мале газде непосредно од државе примају пашу под аренду;

3. нека господин министар пољопривреде у споразуму са господином министром унутрашњих дела изда наредбу у том смислу, да административни органи сиих оних малих газдама, који имају поседа, што од неограђеног хранилишта за дивљач није удаљен више од једног километра, уз куповну цену дају барута и сачме и уз малену зајмовну цену пушку, да сваки мали газда може штитити усев своје земље против потрице од дивљачи;

4. нека господин министар пољопривреде спреми и поднесе законски предлог, који ће садашње законе о шумама и о лову модификовати у њиховим неправедним и штетним деловима.“

Како има многих, који су одобравали и који нису одобравали овај предлог за одлуку, то им дајем на знање, да сам га поделио у поједине тачке, да барем усвојите оне тачке тог предлога за одлуку, о којима сте и Ви уверени да би њихово остварење учинило добре услуге свем народу без разлике народности.

Изгледа, као да се у нашој отаџбини већ више не може прокопсати друкчије, него кад се води нојевска политика, кад туримо главу у песак па пустимо, да се ствари развијају даље саме од себе.

Врло поштовани господин министар пољопривреде може најбоље знати, да је све ово, што сам изнео и што су говорили моји предговорници, и сувише жалосна истина и да није ни хиљадити део оној беди и невољи, коју у нашој отаџбини фактично мора да подноси кукавни народ. Па ако је то тако — а тако је — онда очекујемо од поштованога господина министра, да не ће водити ону политику, да за сваку економску и народносну рану као мелем употреби и од сад пушку и жандарски бајонет, него очекујем од њега, да ће почети лечити зло онде, где то треба почети. Наш народ чезне за земљом, он је срастао са земљом, земља га је родила, те бадава се селе стотине хиљада незадовољника, земља је вазда нова и вазда ће рађати све више незадовољника све донде, док не буде могуће, да народ утоли своју чежњу за земљом. Упозоравам дакле врло поштованога господина министра пољопривреде, ако је рад да стече бесмртно име, онда има за њ само једно „in hoc signo vinces“, а то је: земље народу! Сад још није доцкан (*Узвици: Како да није доцкан? Та већ је четврт на четири!*).

Није доцкан, да увидите сви, да је овај народ завредио, да разбирате за њ. Па ако одиста љубите своју отаџбину, као што се једнако хвастате тим, како сте добри родољуби, а Ви се побрините, да свако узмогне бити тако добар родољуб, као што сте Ви, с пуним стомаком. Шатобријан вели: „Les fondateurs des anciennes républiques avaient également partagé les terres: cela seul faisait un peuple puissant, c'est à dire, une societé bien reglée; cela faisait aussi une bonne armée, chacun ayant un égal interêt et étant très grand à défendre sa patrie“. („Оснивачи старих држава подједнако су делили земље: цигло то је чинило народ моћним, то ће рећи: добро уређено друштво; то је такођер чинило и добру војску, јер је свако имао једнак интерес и био веома велик, да може бранити своју отаџбину“).

Ако сте ради, да народ штити ову отаџбину, кад отаџбина буде у опасности, онда запамтите то, што вели Шатобријан, који описује, како су Римљани постали велики. Узмите к срцу његове речи, подајте сваком појединог држављанину могућности на то, да има земље у овој отаџбини, да љуби ту земљу, да ова отаџбина буде и његова отаџбина, јер она отаџбина, која своје синове приморава, да се исељавају, која своје синове присиљава, да деци својој штеде од од уста и да једноуде, како би могли скунатерити новац за порезу: та отаџбина у време опасности није отаџбина том народу.

Сад још има каде, јер се једва још виде симптоми, који после могу постати опасни. Не дајте дакле, да настане оно време, кад у народу васкрсне онај осећај, којем је онако класично дао израза наш румунски народни песник Cosbuc, који је из Ердеља и чије су песме преведене и на мађарски. У последњој строфи своје песме „Noi vrem pamant!“ („Хоћемо земље!“) вели овако:

„Sa nu dea Dumneczeu preasfint
Sa vrem noi sânge, nu pamant
Când nu vom mai putea ralda
Când foamea ne va rescula
Cristosi sa fiti, nu ve'ti scapa
Nici in mormint.“

Купите ту књигу, прочитајте је, може се добити у свакој књижарници у Будимпешти. Прочитајте је па упамтите, што прочитате, јер кад тај расположај буде освојио земљишта међу угарским радницима и међу целим народом без разлике народности, онда ће бити доцкан. Остојич сам цитирао песму (*Узвици с левице: Па чули смо већ!*).... Хтео сам да је преведем, али сте ме спречили тим, шта сте ми упали у реч. Та песма каже од прилике ово: „Не дао добри Бог, да ми захтемо крви место земље, јер ако не узбудемо више могли подносити и ако нас глад доведе до бесмила, онда се ни у гробу не ћете спасти од нашега гнева, па да сте сви све сами Христоси!“ (*Смеј и крештање на десници и на левици. Одобравање на клупама народносних посланика*). Кад се једаред отме такав осећај, онда је доцкан, лаћати се, да се то питање реши. С тога пазите, господо, док не буде доцкан, а пре свију нека пази веома уважени господин министар пољопривреде, од чије увиђавности и мудрости највећим делом зависи будућа срећа отаџбине и народа. (*Одобравање на клупама народносних посланика*).

Како више нико није био прибележен за говор, то је сабор још на председников предлог одредио дневни ред за сутрашњу седницу па је онда председник у 3 сахата и 50 минута затворио седницу.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У седници заступничке куће од 12. (25.) о. м. настављена је специјална дебата о законском предлогу за унапређивање индустрије. У расправи је учествовало њих двадесет говорника. Први је узео реч народносни посланик, Румун Стеван Ч. *Поп* те је код тачака, које говоре о порези општинâ предложио модификацију. Држи, да су општински и варошки прирези узрок многој беди, те би их ваљало укинути. Вели, како има врло много таквих категорија, које би куд и камо лакше могле сносити терете, који би спали на њих, него они, који стењу под прирезом од 100 до 200 процената. Банке, државни чиновници, бележници, војници, изузети су испод пореза. Данашња подела терета је неправедна. Том злу треба најпре стати на пут па тек онда дати опет нове пореске погодности. Моли владу, да за љубав милијонарским фабрикама не товари нове терете на грбачу кукавног народа. На то је министар трговине Фрања *Кошут* одмах изјавио, да не пристаје на ту модификацију. Словачки посланик Милан *Хоџа* предложио је модификацију, да пољски радници буду ослобођени од порезе и прореза.

Дошло је до врло бурна призора, кад је румунски посланик Јулије *Мању* довикнуо неком, који му је рекао, да је и он Мађар:

— *Нисам ја Мађар!*

Било је ту онда речи, какве се можда чују само у угарском сабору према народносним посланицима. У највећем се бесу довикивало Мању-у:

— *То је безобразлук! Одлазите у Румунску! На поље одавде!*

Мању им је на све то само поновио: „*Ја нисам Мађар!*“ Председник је на то упозорио Мању-а, како изјавом својом, да није Мађар, и што Угарску дели на народности, тврди нешто, што се „коси са угарским државним правом,“ те ће га, ако то још једаред понови, упутити на ред. Мању је председнику на то реплицирао, да и статистика говори о народносним крајевима. — До друге суботе, 3. новембра п. р. не ће сабор држати седнице.

— **Краљ код Голуховског.** Његово Величанство краљ Фрања Јосиф I. не само да је свом палом министру иностраних дела подарио велики крст реда Светог Стевана, него га је одликовао још и тим, што га је лично походио.

— **Србија.** У Народној Скупштини се води расправа о одговору министра-председника *Пашића* на интерпелацију посланика *Косовљанина* у ствари трговинског уговора.

Рад. Агатоновић налази, да се достојанство једне земље не чува тиме, кад се обећавају набавке у 26 милијона динара, нити трзањем једног већ закљученог уговора о царинском савезу. На добацај, да је народ задовољан, јер не држи митинге против царинског рата, примећује, да сељак и не држи митинге, а гросисте трговци нису имали рачуна, да их приређују, јер су за време зимушњег провизоријума довољно напунили своје магазе, те могу још и годину дана издржати [illegible], а све на рачун потрошача, на рачун сиротиње. У даљем говору тврди, да је топовско питање у непосредној узрочној вези с царинским сукобом, и наводи, како је министар-председник у своје време изјавио пред српским новинарима, да је већина комисије огласила Крупов топ као најбољи, а одмах после тога је владина „Самоуправа“ донела, да је Шнајдеров топ најбољи. Говорник тражи, да се строго поштује стручњачко мишљење о топовима, а изјављује, да влада и њена већина одвећ много фаворизирају Шнајдеров топ, који се и на конкуренциии и при пробама показао као посве рђав, јер гранате прскају у цеви и бију сопствену послугу. Суштина је његова говора та, да објасни: за што не могу он и другови његови да се одазову јучерањем позиву г. Љ. Јовановића т. ј. за што не могу у овом питању да се сложе — да влади даду вотум поверења.

Мин.-председник изјављује, да је комисија Шкодин и Ерхартов топ искључила, а Крупов и Шнајдеров топ узела у обзир. Он је већ изјавио, да извештај комисије топовске стоји народним посланицима на расположењу, и за то би требало, пре него што се овде говори на основи онога, што се на сокаку чуло, да се најпре свако тачно обавести како стоји ствар, па би се видело, да сама комисија у свом извештају каже, да су у овом питању меродавни и други, финансијски и политички, разлози, и да се према томе влади оставља, који од она два топа да узме. Влада ће српску војску наоружати најбољим топом, али тако, да тај топ и на време добијемо. Утврђује, да код опозиционара нису сасвим пречишћени појмови, јер се влади замера и што попушта Аустрији и што не закључује с њом трговин. уговор. Но и из таког држања опозиције види се, да је рад владе био правилан.

Рад. Агатоновић наводи да се у истом комисијском извештају каже за Шњајдерон топ, да он мора испасти из комбинације, јер му повратник ништа не ваља, и да тај стручњак, који то каже, оптужује неке чланове за несавесност; тражи, да се сви ти извештаји прочитају овде у Скупштини.

Министар-председник изјављује, да збиља постоји и то мишљење, али то је мишљење само једног члана комисије, који, на жалост, пише и по новинама.

Тиме се завршила дебата и Скупштина већином гласова изјављује, да је задовољна министровим одговором.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 14. октобра 1906.

— **Са српског претена.** Госп. Никола *Параскијевић*, који је више година био деловођа у трговини С. Николајевића у Голубинцима те онде стекао уз искуство још и лепу уштеду, којом ће отворити своју трговину у Марадику, верио се ово дана са госпођицом Анђелијом *Пецићевом*, милом кћерком госп. Николе *Пецића* из Српског Падеја. Сретно!

— **Прелаз у православље.** У понедељак је у овдашњој св. алмашкој цркви из евангеличке вере прешао у православну г. Јован *Вериб*, трговачки помоћник овдашњи. Чин прелаза извршио је пречасни г. парох Ђорђе *Велић*. Г. Вериб се верио са Српкињом, госпођицом Анкицом Мишићевом из Новог Сада. Срдачно честитамо младим вереницима!

— **Нова врста новина.** Неки Џек Бердлеј оснива у Америци лист, у који ће пустити свакоме, да по милој вољи нападне и ружи, кога год хоће. За те нападе не ће наплаћивати никакву таксу — већ само за одбрану. Пошто, мање-више, сваки хоће или мора да се правда у истом листу, у којем је и нападнут, то ће тај виспрени Бердлеј имати леп приход од свог листа, а не мора, тако рећи, ни пера умочити.

Овај Бердлеј мора бити да је од куда пратио правац новосадске „*Заставе*“, јер она пушта у своје ступце и најгнусније нападе, било у облику чланака или „припосланих“, која, мање-више, осим тога што се лист тада више продаје, доносе по мало *ћара* и од „припоселаних“.

Препоручили би „Застави“, да код америчанске владе уложи протест, да се том Бердлеју не изда концесија, јер то њој квари „кшефт“.

Новости са стране.

— **Где мађарска влада наручује венац за Ракоција.** Мађарски лист „*Аз Ујшаг*“ јавља, да је влада *у Бечу* наручила венац, који ће она *службено* положити на пепео Ракоцијев. — Живео *шулипан!*

— **Помиловање после четрдесет година.** „Лига човечанских права“ успела је после многе трудбе, да изради помиловање атентатора *Березовског*, који је 6. јунија 1867. у Булоњској Шуми крај Париза дваред пукао на руског цара *Александра II.* Осуђен је био на вечиту робију те је ево готово већ од четрдесет година амо у Новој Каледонији. Од неколико година амо ужива онде неке погодности те има меко место у управи, од којег може да животари. Председник републике га је помиловао. Сумња се, да ли ће се Березовски вратити у Француску.

— **Лечење рака.** Професор *Адамкјевић* у Бечу саопштио је медицинској академији, којој је члан, важан саопштај о лечењу рака по његовој методи и о анатомским променама у рачјем ткиву, које се јављају у процесу лечења.

— **Међународна протува.** Јављају из Прага: Амо је стигла на полицијску управу депеша од варошке капетаније из Будимпеште, у којој се јавља, да ваља ухапсити неког Едварда *Детера*, ком је сад 33 године а родом је из Беча, за то, што је у будимпештанској гарнизонској болници једногодишњем добровољцу Имру *Салардију* украо своту од 2600 круна и неких драгуља. Осим тога је та протува једном железничком намештенику украо легитимацију и фотографију. Веома је налик на њ те се издавао за њега. Ноћас је Детер ухваћен. Том се приликом дознало, да је Детер давно тражена међународна наралица, који је још године 1902. у Теплицу и Аусигу починио силне швиндлераје, узурпирајући себи разне племићске предикате. Детер је и војнички бегунац. Побегао је из Тријента, где је у своје време служио код ловачког батаљона.

НОВИЈЕ.

Милан, 13. октобра. Под натписом „Austria-Ungheria-Italia“ доноси лист „Corriere della sera“ из пера одличног једног италијанског политичара чланак, у којем се вели, да

ЛИСТАК.

НЕВЕСТА ВАРВАРА. (24)

Написао: **И. Н. Потапенко.** Превео: **Ст. С. Илкић.**

IX.

У породици оца Луке Тројанскога догодио се је за ово кратко време важан догађај, који је у њезин живот унео ново огорчење, које је нарочито осећала матушка. Она је и без тога у последње време трпила моралне муке. Варењка је и сувише отворено одступала од поретка, који је завела била матушка. Али овако резолутним поступцима није се она од ње падала.

Пре свега, Варја, дошавши од Велегласових, није се више од пола часа борила с тиме, да ли да затаји од матере или да јој каже за свој састанак?

Она је имала много ствари, које је сакривала од матере, када је држала, да је то потребно учинити Али се је она сада борила, и то јако борила. Знала је она, да ће мати негодовати и то јако негодовати, али јој за то ипак ужасно тешко беше, да сакрива. Неки нов заповедни осећај истинитости сметао јој је у томе. Могуће, да то беше одјек онога утиска, који је понела са састанка с Мелентијем. У својој тежњи, да јој открије своју душу, он и ако је био мутан и не сасвим јасан, тим више он јој се учинио ванредно истинит. Она није опазила у његову гласу ни мало неискрености, нити му је у очима могла приметити и сенку од лажи. Такве искрености, такве душевне јасности она још никада и ни у коме није нашла у своме животу. И она се сада налазила под неодољивим утицајем тих утисака.

И за све то време, за то кратка пола сахата, док је то тајила од матере, рекавши, да је била у некој књижари, где је тражила, али није могла наћи неку књижицу, она се је мучила. . . .

И наједарец се реши да каже, те отворено рече матери:

— Није истина, ја нисам била у књижари. Ја сам била код Велегласових. . . .

— Шта? Код каквих . . . Велегласових? — запита је матушка, која у самој ствари од свега тога ништа није разумела.

— Код Велегласових . . . баш код њих . . . ја сам хтела да се састанем с Мелентијем, и ја сам се састала . . .

— Варењка — проговори матушка севнувши очима: — ти радиш нешто грозно . . . то је нездраво . . . ти си болесна . . . ти се мораш лечити . . .

Матушка више ништа није могла да каже. Варењкино признање ју је потресло.

Уз ово се још појавио и сутицај неких других околности. Ствар је у томе, што је још од половине зиме к њима у кућу почео долазити неки семинариста последње године богословије, који се презиваше Уралов.

То беше млад човек од своје двадесет и четири године, син доста имућнога свештеника из среског града. По својој спољашњости он је мало личио на семинаристу. Одело на њему стајаше укусно, а у држању му не беше оне судбоносне ћошкастости, по којој се већ из далека познају семинаристе. Он не беше глуп, по нешто је и читао те се је с њиме могло време пријатно провести.

По спољашњости не само да беше углађен, него шта више и допадљив. Није се учио баш врло сјајно, јер није имао воље, да продужи своје образовање у академији.

Идејал његова живота беше парохија у губернијском граду, али у најгорем случају ма и у среском. Он имађаше »руку«, која ће га протежирати, за то се и могао надати таквој парохији.

Одмах приликом прве своје посете у кући Тројанских Уралов се заљубио у Варењку. Но он је знао, да се она сматра за вереницу Михаила Велегласова, с којим се он није могао мерити с надом на успех. Због тога је он и тајио свој осећај, одавајући га само ватреним погледима.

Но када се распростро глас о Велегласовљеву ступању у калуђерство, и када се је према њему у кући Тројанских све нагло изменило, Уралов није више крио своје осећаје и почео се отворено удварати Варењци.

Варењка га се с почетка клонила. Злоба према Михаилу сметала јој је, да се ма и најмање покаже наклоњена другоме.

Но затим, под материним утицајем, она поче мислити, да удадба, ма каква била и ма с ким била, постаје за њу питање гордости и части.

Уралов ни из далека не беше »ма ко«. Међу богословима он беше без сваке сумње најодличнији.

И Варењка поче да му указује своју наклоност, истина не сувише отворено, али ипак тако одређено, да је он могао гајити наду.

Када је пак Мелентије стигао у губернијски град, Уралов је са стране Варењкине приметио нешто, што личи на љубавну наклоност. Она то никоме није говорила, али је из дубине душе своје желела, да се њена свадба у самој ствари збуде и то баш онда, када је Мелентије у граду. Њој се чинило, да ће га то морати јако дирнути.

Но Уралов никако није смео, да је одређено запроси. Он је већ свршио течај богословски и тражио је место. Именовање не беше свршено, те је он сматрао, да би прошња, пре него што добије место, била донекле неоснована.

И баш сада, као наручено, остаде упражњено једно свештеничко место у самом губернијском граду, а наклоњено старешинство из конзисторије предложи, да се на исто место постави Уралов. Чинило му се, е је дошло време, да се и ово сврши. Он дође к Тројанскима и саопшти матушки своју намеру, да жели запросити Варењкину руку.

— Па — рече матушка: — ја и отац Лука вас познајемо, као прекрасна млада човека и не сумњамо, да ћете ви бити достојан муж. Но, само се по себи разуме, да пре свега морамо запитати Варењку.

ће се задатак аустро-угарских полисичара од сад састојати у том, да ттворе споразум међу обема суседним државама без уплетања Немачке, тим, што ће разборитим, пријатељским држањем разбити све сумње, које постоје у Италији и у балканским државама. Ако пак теже, да добију поседа на Балканском Полуострву, онда би морала ступити у крепост она тачка уговора о тројном савезу, која Италији за тај случај даје права, да затражи примерену компензацију. Италија и Аустро-Угарска — вели тај италијански политичар — везане су једна за другу заједничким задатком, да спрече, да не избију непријатељства међу Немачком, Енглеском и Француском.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Опет се ломи!

Будимпешта, 14. октобра. Ратни министар генерал Шенајх изјављује, да остаје на свом становишту и да ће тежити, да свој разложени програм изведе у потпуно законитом облику.

У круговима уставне странке изјављују, да се влада и странка нису обвезале, да ће се повисити број војника. (Између Будимпеште и Беча као да се опет спрема сукоб. Ратни министар Питрајх је одступио, јер угарска влада не да повишење контингента у војсци. На његово место дошао је генерал Шенајх, који такође тражи, да се повиси број војника. Из тога се извађа то, да се данашња коалиционашка влада морала *обвезати*, да ће повисити број војника, иначе ратни министри не би тако упорно тражили то. Шта више „Будапешти Напло“ доноси текст једног места из пакта, што га коалиционаши склопише с Бечом, и то место гласи, да се угарска влада обвезује, да ће израдити повишење броја војника. Сад се коалиционашка влада опет дучи, ал' савиће она главу пред Бечом! — Ур. „Бр.“).

Пренос Ракоцијева пепела.

Будимпешта, 14. октобра. Сви чланови владе су синоћ отпутовали у Оршаву, да приме сандуке с пепелом Ракоција и његових другова и да на њих положе венце.

Оршава, 14. октобра. Јутрос у 7·10 с. отишао је засебни воз у Верчиорову (у Румунији), где га дочека одбор неторице. Државни тајник Стерњи примио је вагон са пепелом изгнаника те га споје са засебним возом. У 8·10 с. пошао је воз кући. На граници Угарске дочекан је воз пуцњавом из прангија. Воз стаде. Огромна маса света гледала је сандуке, на које су у Турској и у Румунији положили силне венце. У 8·20 м. стиже воз у Оршаву, где га лугошко и оршавско певачко друштво дочекају певањем мађарске химне. Присутни су с члановима владе и заступницима такође певали. Коломан Тали држао је говор, у ком је положио рачуна о раду одбора за пренос пепела. Министар-председник Векерле одговорио је, да дубоко тронут прима пепео народних јунака, да их предају отаџбинској земљи. Ова земља њима припада, јер су они слободи народа и земље несебично посветили свој живот и рад целог свог живота. Они на нов живот ускрсавају из свог пепела, да Мађарима дају пример за чисто родољубље и слободољубље. „Нека је благословена њихова успомена“ — заврши Векерле — „и нека је благословен народ, који је у споразуму са својим владарем могао да увек сачува успомену на славу узвишене прошлости. (Усклици: Éljen!) Изражава дубоко поштовање успомени на њих тим, што је он у име владе први, који на њихове сандуке полаже лаворику признања и пијетета.

Све се то збило у свечаном шатору. За тим је министар правде Полоњи прочитао и потписао записник о преузимању костију.

Стање у Француској.

Париз, 14. октобра. Влада ће 5. новембра развити свој програм у заступничкој комори и изјавиће чврсту вољу, да примењује закон о одељењу државе од цркве.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

Књижевна објава.

Изишла је из штампе II. књига мојих „Проповиједи и ексхорти на недјељна јеванђеља преко цијеле године са диспозицијама на главније мисли тих јеванђеља“. Цијена јој је 4 круне, а с поштарином 30 потура више. Књига обухваћа на 311 + IV стране велике осмине проповиједи на недјељна јеванђеља од 9. недјеље по Духовима до недјеље о митару и фарисеју — у свему 29 проповиједи и 127 опширно разрађених диспозиција на поједине јеванђеоске мисли. Књига се може добити само код мене.

У **Осијеку**

свешт. **Александар Живановић**,
556 1-1 кр. професор.

Један нов, удобан и модеран
СТАН
у Новом Саду
одма за издавање. Извешће код власника куће, Ђурчијска улица бр. 16.
557 1—3

Шта ти је, драги пришо?
МУКА!
Та **код Хука**
њу је лако растерати!
А чиме?
ИЗВРСНИМ
БЕРМЕТОМ.
543 2—5

ЗА МОЈУ
ГАЛАНТЕРИЈСКУ И КРАТКЕ РОБЕ
ТРГОВИНУ
требам
МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА.
Ступање одма.
Иван Стојковић
555 3—3 Оравица.

ПРОМЕСЕ
Бечко-комуналних
срећака
ГЛАВНИ ЗГОДИТАК:
К 400.000—
1 згодитак од К 20,000·—
1 згодитак од К 10,000·—
5 згодитака по К 2.000·—
и 12 згодитака по К 500·—
Жребање 2. новембра о. г.
Цена К 15·—
Издаје
Мењачница Централног Кредитног Завода
у Новом Саду.
Поштом шаљемо промесе, кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 529 13—
На захтев и поштанским поузећем.

Зашто воле наше даме краставчево млеко апотекара Балашина? Јер ово већ после 2—3-путашње употребе уништава бубуљице, пеге, јетрене флеке, сујетке, а тен чаробном силом претвара у бео, свеж, младачки, фини. То је безусловно сигурно дејствујуће и сасвим нешкодљиво средство за улепшавање. По боци 2 К, уз то прави енглески краставчев сапун 1 К, краставчев пудер 1·20 К и 2 К. Може се добити у свакој апотеци. *Стовариште за продају и разашиљање*: **Kornel Balassa**, у Будимпешти, Andrássy-Strasse 47. У *Новом Саду* се добија апотеци *Жигмунда Лукача*. 112 4—4

Дражбени оглас.

У недељу 22. октобра (4. новембра) о. г. по подне у 3 сата издаваће се **гостијона звана код**

„Кир Мите“

на јавној дражби на три године **под закуп.** Гостијона се налази на најлепшем месту, преко пута патријарашке резиденције, а састоји се из једанаест соба, две кујне, подрума, качаре, шупе, штале, собе и кујне за млађе, и врло пространог дворишта.

Дражбени услови могу се дознати код председника.

Из седнице црквеног одбора, држане у **Ср. Карловцих** 24. септембра 1906.

Председништво:
552 3-3 **Милић.**

Ораја, јабука
и
сувих шљива
нуди најјефтиније
Александар А. Мудрок
Митровица н/С (Срем).
533

УГАЉ.
Најбољег пруског салонског угља, шалготарјанског и врдничког **УГЉА**, као и **КОКСА** имамо увек на стоваришту по најјевтинијој дневној цени.
Уједно препоручујемо наше богато снабдевено стовариште
ПЛАНИНСКИХ
ДРВА
за гориво
најбоље каквоће.
БРАЋА ШВАРЦ
Нови Сад, Рибља пијаца бр. 12.
489 6—12

Продаја вина.
ЈОЗЕФ ШВАРЦ продаје почевши од 1. новембра 1906.
СОПСТВЕНО СРЕМСКО ВИНО
у флашама од 1. литре, као и у бурадима од 56 L па на више, достављено у кућу са урачунатом потрошарином, уз следећу цену:

Цена у флашама:

Прима бело	вино	од 1903 г.	од литре	К 0·70
„ Шилер	„	„ 1903 г.	„ „	К 0·70
„ Ризлинг	„	„ 1903 г.	„ „	К 0·80
„ „Furmint Mosler“	„	„ 1903 г.	„ „	К 1.—

Цена у бурадима:

Прима бело	вино	од 1903 г.	од 100 лит.	К 50·—
„ Шилер	„	„ 1903 г.	„ „	К 50·—
„ Ризлинг	„	„ 1903 г.	„ „	К 60·—
„ „Furmint Mosler“	„	„ 1903 г.	„ „	К 70·—

Наруџбина се прима у радњи **Браће Шварца у Новом Саду**, на Рибљој пијаци бр. 12. и у сопственој кући, Футошка улица бр. 46. код подрумара. 541 2-4

ЗУБАР-СПЕЦИЈАЛИСТА
др. ЛЕВИ
вратио се са свог пута за студије на Берлинској краљевској зубној клиници и сваки дан ординира од јутра до увече.
Особито ваља истаћи по најновијем, америчанском систему зготовљене златне вилице без плоча и порцуланске радове.
Умерене цене. Стан: Поред Мајерова Град Хотела.

Нова радња готових
одела
Панте Спанћа у Новом Саду, дунавска ул. бр. 36. добила је огроман избор најмодернијег финог јесењег и зимског одела за мушке, женске и децу.
Цене ниске и утврђене.
509.

300 ЈУТАРА
I класе ораће земље близу Новог Сада издајем
ПОД ЗАКУП
на 6 и више година са или без fundus instructusa. — Обратити се писмено или лично на сопственицу
Љубицу Матавуљ Димовић
Београд, Позоришна ул. 26.
550 3—3

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.
Штампарија деоничарског друштва „Браника.“